

ČESKÉ GRANÁTY

JOSEF KAJETÁN TYL

EKNIŽKY.SK

České granáty by Josef Kajetán Tyl is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License, except where otherwise noted.

Obsah

Omluva	v
1	1
2	3
3	5
4	10
5	13
6	15
7	21

Omluva

Krom naší panenské není snad již na světě literatury, kteráž by nebyla dopisy a přípisy, deníky a notatai památných i nepamátných osob na veřejný trh přinesla; ano četli jsme jednou, že v Němcích z pozůstalosti Goetheovy i krejčovská konta tiskem vydati hodlají. –

V naší literatuře nepokoušel se posud o podobnou věc nikdo, leda některá vtipná hlavička, kteráž laskavým, a tudíž i lehkověrným čtenářům vlastní rukou sepsané listy za dílo cizí prodati chtěla. Uvádím zde na příklad jen vůbec povědomé i pochválené listy nepatrných osob z Musejníku. Jinák ale vypadá to s dopisy, kteréž já tuto mnohováženému obecenstvu na odív a obdiv podávám, jsa té naděje, že se mezi ním veliký počet věřících nalezne. Totoť jsou skutečné, ryzí, nepodvržené originály, a nejsilnější můj protivník nebude moci dokázati, že nejsou pravdivy aneb aspoň pravdě podobny. Já k nim nepřidal nic, leda někdy nějaké nevinné poznamenání.

Co v nich vězí? – O tom se čtenář dobrých očí a posluchač zdravých uší sám nejlépe přesvědčí; kdo je ale slepotou a hluchotou poražen, tomu těžko věc okazovati, tomu těžko o ní povídati; byt by sebejasnější a zvučnější byla, on ji neuvidí a neuslyší. Že v nich něco vězí, na to se může laskavé čtenářstvo spoléhnout; nadarmo, z pouhého kramářského průmyslu nenazývám je Českými granáty.

Mnohý navrhne snad otázku: Kde jsem těch drahých kamenů nabral? – To je moje tajemství; mohu však doložit, že se to stalo dovoleným způsobem. A proč je nyní u veřejnost přináším? – To je moje druhé tajemství; nebudu se však hněvati, jestli někdo tu neb onu tajemnou roušku odrhnouti dovede. To jediné musím napřed všem všudy ujistit, že ani pod jednou, ani pod druhou nic liškou nebo ježkem podšitého nevězí, a že tedy marná práce byla, kdyby se pod nimi něco potutelného nebo pichlavého vyhledávalo. Jáť mám přitom zajisté dobrý, ba pravý beránci oumysl, a nechci žádného pohněvati.

Ostatně – bude-li chtít někdo někdy ouplně a důkladně naučení o písemnostech, zvláště o českém listovním slohu vydati – jakéhož věru posud nemáme – tomu kladu již nyní tu skromnou prosbičku na srdce, aby těchto listů a listin ve svém pojednání za vzory předložil, neboť vím zajisté,

JOSEF KAJETÁN TYL

že je u nás ještě hodná hrstka učedníků, kteří je u příležitosti a v potřebách rádi za příklad vyvolí.

Václav Mrskáček,
pomocník ve škole vesnické,
Jiříku Švihalovi,
preparantu na škole normální

Milý Jiříku!

Víš-li pak ještě, jak jsme o vánocích zpívali: „Radujme se, veselme se!“ – Nuže tedy, radujme se, veselme se – mámeť vyhráno! to jest: já mám vyhráno, neboť jsem ve Hlupině mládencem. To ty koukáš, vid? Však ono to také přišlo z čista jasna jako hrom o svaté Dorotě.

Já myslil, že si ještě nanejvýš pět roků poseďm; ale ono kdesi cosi – inu, také školní mládenci mají své osudy, a láska je hrozná věc! – Bývalý zdejší pomocník přiznal se totiž do selského statku, a nosí teď místo metly bič a bodku. Dobře udělal. Člověk se těch kluků napere, až ruka brní, a přece jen pořád prázdnou slámu mlátí; je-li sedlákem, nemá se toho vždy co strachovat. Obilí přece někdy dobře podsejπά.

Abych ti ale všecko a pořádně popsal – příští pátek budou tomu čtyry neděle, co jsem dostal dekret.

Starý Pískálek, zdejší učitel, mi to dávno sliboval, a také to nyní u vrchnosti vymohl. Jsem tomu hrozně rád. – Ročně tu mám svých 20 rýnských. Z koledy a pomlázky dostanu třetinu, ze Řehoře polovičku – protože budu sám nedvěda dělat – a co vytlučeme o posvícení, z toho mi slíbil starý ošatku koláčů a tolar na novou podrážku. V poledne jídám u něho, ráno člověk mnoho nepotřebuje, a večer se pozvu do pivováru nebo do mlejna. Ob den mohu také do hospody vrazit; tam vždycky někdo sklenici piva nebo kus chleba a syreček za mne zaplatí. Kabát nosím teprva půl druhého léta, kalhoty jsou dobré, a na svátek mám ty vybledlé ankýnky. Postel moje stojí ve školní světnici za kamny – a tak mám pohodlí, jaké si jen žádati mohu.

Sousedé mi přejí. Já si ale také svatě umínil, nežli jsem do školy jen pách, že budu děti jenom jednou za den bít, a proto by mě teď matky radostí na rukou nosily. Starý Pískálek je prával rok do roka ráno i

odpoledne – a proto si dělám také velikou nadějí, až jednou skapne, že mi zdejší místo neujde. Deset roků budu rád na Hlupín čekat! Učitel tu má 80 rýnských jistého, pět kop otýpek, půl sáhu dříví štěpinového, celé vědro piva a sobotáles. Ten musí ovšem, abych řekl, vytloukat; ale to nic nedělá, trochu počká, trochu se povadí, trochu požaluje – a není-li pak jiné pomoci, vybere to v másle nebo vejcích – přitom bývá to nejmětší vyražení.

Ostatně umí náš starý se zdejším lidem chytře se zatáčet. On s ním pije, on s ním louská noviny, on s ním cvikuje; řeč přijde k řeči – a za dobré slovo zavorá mu Kuba ten kousek pole, Filip mu to zaseje a sklídí, Matěj vymlátí. Já ho ještě neslyšel, aby si byl stejskal. Což mu také schází? Pomysli jen: má dva kabáty, a ženu pochoval. Doma uklízí teď dcera.

Musím se dát vždycky do smíchu, kdykoliv si vzpomenu, že jsem jednou kdesi cosi četl, jak prý je svrchovaný čas, aby se vůbec na zlepšení stavu vesnických učitelů pomyslilo. Blázni byli, kordy měli! Jako by jim něco scházelo! Jsou prý nuzáci, živi z mozolů nedělní muziky; jejich vážnost je prý zašpiněna hospodským prachem a důstojnost jejich ovíklána nedostatkem a žebrotou. – Prosím tě, Jiříku, nedbej na takové městské žvatlání. Máš-li, čeho bysi se najedl, co je ti potom do toho, jak se lidé na tebe koukají? A oni se přece vždycky jen jako na učitele koukají. Měl bysi vidět našeho starého, když on v hospodě s houslemi pod bradou si povstane a mezi hlukem na vejrostry zahoukne! Oni se mu dají arci do smíchu, ale to nic neškodí; on zůstane přece učitelem, a má právo jim vynadat.

Ach, což bych já za to dal, kdybych už tak, jako on, dlouhý a hubený, hlavu nad ostatní vystrčiti a pak si zadupnouti mohl, aby se hned řeklo: Vida, tamhle stojí hlupinskej učitel! – Ale do té chvíle máme ještě oba daleko, já i ty! Proto však s chutí do toho!

Jenom si hlavu nelámej! Není toho potřebí. Já měl buhvíco strachů, jak to půjde, nežli jsem ponejprv hubu ve škole otevřel; ale ono to šlo a chodí posavad. Mezi náma řečeno – na světě není nic lehčího jako učitelství, jen když člověk ví, jak to popadnout; proto se také nedivím, že moudří lidé na zlepšení stavu učitelského ještě nepomyslili.

Za mých časů mluvilo se v městě, že budou zvláštní ústavy pro školní čekance zakládat, že prej jich posavadní vzdělání k důležitému jich povolání nestačí, atd. Ale na to bych se podíval! Co sedlák potřebuje, tomu se našinec i za čtvrt leta v preparandě naučí; lidé jsou ale věční mudrlanti, a nikdy vlastně nevědí, co chtějí. My ale nebudeme na ně dbát, a zůstaneme, jako jsme bývali – ty můj a já tvůj.

Slečinka z venku – slečince do Prahy

Ma šér Lotinko!

Proboha tě prosím, kam pak jsi dala paměť? – to je už cu moc. Já tu vězím v té největší ouzkosti. Den po dni čekám, kdy přijde pomoc – a den po dni se klamu. Copak není ta modistka ještě hotova? Stydím se už na ulici vyjít. Inspektorovic Lori má od té doby dva nové klobouky, jeden lila, jeden žamoa- a já pořád ještě tu starou muchomůrku! –

Ostatně jsem zdráva. S Karlem byla jsem dva dny fašé14- teď je zas dobře. Na kolenou mě odprosil. Celý ten čas byl hin.

Nového tu nemáme nic, leda že sládkovic Bábi umřela. Měla prej to z tance. Nevím. Nynčko tu leží půl patalionu myslivců. Několik oficírků je u nich komifó! Máme zde také nového, mladého doktora. Přišel nedávno z Prahy. U radního Berounka ho chválej. Hojí prej všecko vodou a je přitom ukrutnej vlastenec.

Apropó! Víš-li pak, co to je vlastenec? Od nějakého času přišlo to slovo u nás do módy (přinesli ho, tuším, študenti z Prahy), a naši páni se teď jinak nepozdravujou než pane vlastenče! Byla bych se už ráda zeptala, co to vlastně znamená; nerada bych si ale něco zadala. Dělán, jako bych to už dávno věděla, ačkoli jsem o tom ani v geografii, ani v Meidingrově gramaticet8 neslyšela. Mon Dié! Kdopak může také všecko vědět! Dost možná, že o tom ani moji učitelové nevěděli. Já vím dost jiných věcí, a krom protivného vaření a mrzutého šití nevyrovná se mi žádná holka.

Něco to bejt musí, to vlastenectví – snad nějaká móda nebo hra, nějaké nové způsoby, nějaká špekulace nebo podnikání s akciemi, nějaký spolek nebo kasino – něco to bejt musí. Snad jsi o něm už také slyšela (aspoň to z Prahy sem přišlo, to vím už dozajista), a protože bych tě, ma šér, prosila, abys mi o tom co nevidět něco gruntovního napsala. Já tu už teď říkám, že jsem také vlastenec, a naši mladí lidé mohou se radostí zbláznit; cožpak teprva potom, až budu o tom něco vědět? To bude famós!

Jen mi všecko hezky obsírně popiš: musí-li člověk při vlastenectví něco vědět, něco umět, něco mluvit, něco dělat – anebo co jiného. Něco

s tím spojeno bejt musí, to poznávám, a jak se mi zdá, jsou při něm také nějaké tajné, před světem ukryté radosti; jinak bych sice nevěděla, proč by se ho naši lidé tak chytali. Vidět to ovšem není – já jsem alespoň ještě nic neviděla – ale něco takového při něm bejt musí.

Již tedy na mne a na to vlastenectví pamatuj – a kdybysi mohla dostat asi čtyry prsty široké roza-pentle, veliký vděk bys udělala své nejupřímnější.

NB. Nezapomeň, prosím tě, na pevný kartandl, aby se klobouku nic nestalo – můžeš do něho také to vlastenectví strčit, aby se nepomačkalo. – A jakpak? ještě nevyšlo nic nového od Klaurena? Ondyno jsem ti čtla něco francouzského, bylo to od nějakého Paul de Kocka – a něco delikát! Ach, ti Francouzové jsou přeci jen andělé! Co jsme my Němci proti nim? – Těch několik skládaných oplatků jsem sama pekla; doufám, že ti budou chutnat; jen jestli je poslice nerozdrobila.

Slečinka z Prahy – slečince na venku

Mon bižú!

Tu ho máš – ten ominés klobouk. – Málem bych se byla kvůli němu s modistkou rozkmotřila. Vypad ale aincik!

Mnoho ti psát nemůžu, protože poslice čeká; ale ty oplatky byly deliciés! Od Klaurena nevyšlo nic nového, ale zdejší německá literatura dočkala se klasického novorození. Kdykoliv jdu na Malou Stranu, zastavím se v Jesuitské ulici u kněhkupeckých kramů a prohlížím za sklem vyvěšené novinky. Tu je: Dračí jeskyně a podoba půlnoční s krvavou dýkou – Psíhubý čarodějník a v slzech utopená princezna – Hladový rytíř v okovech – a jiné roztomilé titule. Člověku srdce v těle skáče, když se na ně podívá. Také jsem už dva romány koupila, a na druhou cestu ti je pošlu.

Nekrč nosejčkem, panenko, že dnes cu vysoko a učeně píšu. V městě – to víš – musíme všecko vědět a všecko umět. Ach, ty bys ani neuvěřila, co já toho už vím! Ale tomu se člověk nenaučí ve školách. Du mein Himmel, ve školách! Kdyby nebylo procházek do Šárky, do Hvězdy – nebo tancšulů a reunionů, nevěděla bych toho ani polovic. Venku takových příležitostí arci nemáte, a proto není divu, když venkovské zboží v Praze hned poznáme.

Teď mám feš hochu – juristu z pátého roku, mord fešiněbla! Má kaštanové loky a paknport la China. Sluší mu to aincik!

Toni má už prošlé ohlášky; pozejtří je kopulace. Nevím věru, jak taková osoba k takovému štěstí přišla. Inu, co je mně do toho; ale já bych – aha, poslice už vstává! Zpropadená žena! Adié, mon kér! Tisíc hubiček od tvé Loti.

P. S. Odpusť mému špatnému písmu; mám hrozně naspěch.

Vida, na něco bych byla zapomněla. O tom vlastenectví nemůžu ti dát žádnou richtik zprávu. Je to něco mezi mužskými – a já mám cu moc jiné práce, abych se také o mužské hračky starala. Prosím tě, holka v Praze jako já – a vlastenectví! Kdyby byl bratr doma, musel by ti několik řádků o tom napsat, neboť se mi všecko zdá, že si také s některými vlastencuje, a

nejsem-li na omylu, tedy se to všechno jenom o češtinu otáčí. Ano, pomysli si! Ti lidé chtějí českou řeč do módy přivést. Je sice pravda, že teď v mnohých velikých domech české amle – nebo jak oni jim říkají, chůvy – drže, ale mon Dié, čeština a móda! Česky umí každý sedlák. Právě mi ale napadá, že jsem na bratrovu psacím stolku několik listů papíru viděla – počkej, doskočím pro ně. – – Tu je máš. Zapomněl je zavřít, neboť jindá všechno uklízí, protože se mu doma smějeme. Je to jeho ruka – ale já to neumím číst. Pod čtrnácte dní nepřijde domů; dej si to zatím přečíst; možná, že se z toho něco dovíš. Potom to ale pošli zase retúr!

Také našinci? ... No, per se!

Motto:

Veselé myšlénky mrzutého člověka.

Pan Omastil

Pan Omastil je notný, tlustý vlastenec. Dokud byl studentem, neslyšeli jste z ust jeho nic jiného nežli: „Jen si hledme lidu! Nám pomůžte jen lid! Z lidu přijde spasení! V lidu je naše síla! Náš lid má jádro!“ To víte, študenti mívají bláznovské nápady – ještě dobře, že to jen při nápadech zůstává.

Ale nápady pana Omastila se nám líbily, a my se těšili jako děti, co z našeho lidu vyvede, až se mezi něj dostane.

Po studiích odešel k venkovskému ouřadu a stal se kancelářským. Dle svých dávných nápadů obrátil i také hned zřetel svůj na lid, t. j. na sedláky, a ačkoliv mu při jeho tehdejším snažení p. správce a důchodní ještě překázeli: přece již i v tom obmezeném stavu dle staré vlastenecké zásady „Hledme si lidu!“ nedbaje na žádné klepy a klevety, na žádné pomluvy a domluvy, s velikým prospěchem si počínal. „V lidu je naše síla!“ – na to pevně věřil a – nezmejlil se ... ten pan vlastenec!

Jakž ale zaplesalo srdce jeho, když se konečně správcem, samovládcem krásného panství a živým zákonem několika tisíců selských duší stal! „Nám pomůžte jen lid!“ to si napsal velikou zlatou literou nad postel, a vstávaje lehaje počítal, čím by as onen statkář nebo tento chalupník pomoci mohl? Daliť již ovšem, co měli – ale kdypak může člověk dost velikých obětí vlasti přinést? A „lid náš má jádro!“ – proč by ho tedy pan Omastil vlastenecky nesvlíkal, až by se dostal na jádro?

Ach, zlatý vlastenec! – Při tom všem namáhání zbývá mu ještě času, každého roku článek o vznešenosti lásky vlastenecké, o blahu a vzdělání národu nebo stesky o domácí chudobě do našich časopisů zasilati, a dvacet

zvláštních otisků pak mezi ostříhané ovečky své zdarma rozdávati, aby se mezi nimi čeština rozmáhala.

Pan Pleskáček

Jindy se myslívalo, že musí každý vlastenec knihy psát; pan Pleskáček ale dokázal, že je dost na tom, když vlastenec knihy kupuje.

I vydávalť on hezkou sumu peněz do roka! Není subskripce, není prenumerace, aby se nezapsal, aby si předplatní lístek nekoupil; a páni vydavatelé nemají co žalovati, že jim své jméno nesrozumitelně psané zasílá nebo jen ledabylo udává. Na tom neschází ani puntíčku. Celé jest a ouplné – od první čárky křestního názvu až do posledního kroužku nejnovější úřední jeho důstojnosti. Důkladně musí to svět věděti, že je pan Pleskáček vlastenec – protože knihy kupuje.

Co s nimi potom dělá? – Na to se nemá žádný co ptát, ani sám vydavatel. Jenom ať se jich hodně vydává – ale nota bene, vždy na předplacení! a vzadu ať se jména všech předplatců přitisknou – pak máte Pleskáčka jistého; jinak ale ať nakladatel nedoufá, že u něho exemplaru odbude. Jména ostatně buď si v ní, co buď – pan Pleskáček ji nechte, a hezky svázanou do skříňě postaví. Jen když ho, jak říkáme, dobrá napadne, to jest když ho z dlouhé chvíle vlastenectví pošimrá, pak ji vezme zas do ruky, prohlídí titul a počítá prenumeranty.

Je to kus vlastence!

Pan Zakysal

Pan Zakysal je také vlastenec. Mnohému se naučil, mnoho ví, a také mnoho pracuje. Duch jeho je dost jasný, srdce dobré – ale podívejte se na obálku těch dvou drahých kamenů – prohlídněte si tělo a celý jeho povrch! Na první pohled zdá se vám, že vidíte někde na pasece polootesaný doubek.

Stojí – a nedbá, aby se narovnal; kabát na něm visí napřed bez knoflíků, nazad s rozpáraným loktem. Na botách se mu lepí osmidenní bláto a na bradě strmí třinedělní strniště. Pro kouř, valící se před ním z malé hlíněné dýmky, není vidět, zdali se dnes myl.

S ramenem zabíleným stojí opřen o stěnu, a – chcete-li, bude s vámi bystrým okem prohlížeti filosofický pluk od Kanta až do Hegela a Schellinga – bude s vámi rokovati o slovníku pařížské akademie aneb o důmyslném bádání našeho Purkyně, bude rozbírati „Libušin soud“ nebo nejzapletenější proces. Ale řeč jeho je drsná, hučivá. Ozve-li se třeba dost mírně v neznámé společnosti, hned se každý ohlídne: Kdo to huláká? – Jde-li po pokoji, otrásají se stolice.

A největší radost jeho je přece u veřejnosti mluvití ... a jak mluvití! – že si každý hned uši zacpává.

Pan Zakysal ovšem pro národ a jazyk jen hoří; když ale usta otevře, ptá se hned soused souseda: „Ich bitte Sie, wer ist der widerliche Schreier?“

„Ein böhmischer Patriot!“ odpoví druhý s ousměchem. –

Ach, ty milá slovanská líbeznoti – neopouštěj nás! Stůj při nás, líbě usmívavá – neboť oči nepřátel točejí se po nás, a kdekoliv dosti malou vadu vyslídějí – střílejí po nás! A já to vím, tys ráda při lidech, a nežádáš od nich nic jiného než ochotnou vůli a povolnou mysl. –

Pan Hvizdálek

Jméno páně Hvizdalkovo čítal jsem již na titulech spisů českých, sotvaže jsem ještě světoborného rozdílu mezi jotou a ypsilonem znal. Čítal jsem je potom i v našich časopisech – a vždy byla při něm slavná intráda! Jakž jsem neměl věřiti, že je pan Hvizdálek velikánský vlastenec? Mělt jsem to před sebou černé na bílém; mělt jsem to před sebou v listech kritických – a kdož by nevěřil kritice, aspoň české kritice?

Neznalť jsem pana Hvizdálka nežli ze spisův jeho – a ty nebyly vlastně ani sladké ani hořké – (aspoň se to mně tak zdálo, ačkoli jsem si to veřejně říci netroufal, protože mnoho let přede mnou dobří jeho přátelé vůčihledě dokázali, že prasladké jsou) – a takž jsem ho tedy aspoň za dobrého vlastence měl; ačkoliv bych si byl přál, aby vlastenectví své jinak byl dokazoval nežli půl kopou špatných kněh. –

Jel jsem do lázní. Seděli jsme na lehkém dostavníku; naproti mně hezká brunetka. Kdykoli vůz po kameně přešel, ťukly se naše kolena. I musel jsem posléz dívku prositi, aby odpustila. Dívka byla spanilá, v pěkném novomódním šatě – měl jsem tedy vlastně po německu začít. Mám ale tu slabost, že kdykoliv se hezkému děvčeti do očí podívám, česky promluví.

„Račte milostivě odpustit -“

„- Hat nix zu bedaiten.“

Po akcentě jsem poznal, že je Němkyně – z Prahy. Mimoto, jak jsem viděl, i mé české otázce rozuměla ... musel jsem ji tedy ještě poškádlit.

„Račte býti cizozemka?“

Ona se na mne podívala, nevědouc, nemám-li ji za blázna.

I zapejřila se.

„Ich bin aine Pragerin.“

„Není možná? Aj, toť mi cesta jako v ráji uplyne. Tedy Češka?“

„Wenn Sie durchaus wollen – ja. Eh, so sitz doch ruhig!“ obrátila se

k veselému hošíku, jenžto se vedle ní na sedadle bez ustání vrtěl. „Da, iß ainen Kuchen!“

Přitom vyndala z malého košíku několik koláčků, zaobalených do návěští o nejnovějším díle p. Hvizdálka. Já do toho nahledl.

„Wie mir schaint,“ usmála se brunetka, „sind Sie ain Fraind vom Böhmischen? – Da kennen Sie vielleicht mainen Vatter? Er befasst sich auch mit der Sache, wenn er sonst nix zu machen hat. Hier haben wir eben aine Ankündigung saines naiesten Werkes.“

Mně bylo, jako bych s nebe spadl! To je tedy rodina vyhlášeného vlastence? ... O vychování, o vychování – – a vy si, pánové, dáváte přezdívatí vlastenců?

Básník Cinkálek příteli a žáku svému

Bůh tě pozdrav!

Tuhle ti posílám nejnovější perlu naší literatury, mou velikou národní, epicko-dramatickou báseň Hladový kat čili Devatero věder vycákané krve. Není potřebí, abych se chlubil, ale to mi můžeš věřit, něco takového nečetl jsi ani v anglické, ani ve francouzské, tím méně v německé literatuře; o slovanské ani nemluví. Viktorův Han je proti mému katu bojácne jehňátko; nesmrtelný malkontent Don Juan je proti mým rekům upejpavý mládenec – slovem, dílo mé je kvintesence vši srdcelomné hrůzy a velikánské nepřirozenosti.

A takové to musí za našich časů býti. To popadá!

Vím sice, že tomuto nadobyčejnému úkazu na suchopáru literatury naší ani desátý neporozumí; ale to nic neškodí. Básník nespadol s nebes, aby se povaloval v popeli a prachu; a kdo nemůže za ním – nechť jako psík na měsíc štěká.

Těším se již na to kroucení našich kritikastrů. Že jimi opovrhám, to víš; tenkrát si ale s nimi zvláštní žertík vyvedu – tenkrát se jim vysměju. Jako bych je už slyšel: Jaká to čeština! Jaký verš, jaká forma! A to je dílo slovanského básníka? Jako by člověk mého ducha jejich jazykem vystačil, a přitom ještě pedanticky odměřeným veršem se mordovati měl! – aneb jako by jen slovanským duchem psáti musel, že se mezi Čechy narodil! Právě naopak. Já velebím Apolla a všech jeho sedm nebo devět služek, že jsem nikdy ani slova slovanského nečetl; teď aspoň beze všeho zotročilého nápodobení svou vlastní, geniální cestou kráším, a – svět otvírá oči.

Tobě mohu při té příležitosti svěřiti, že jsou mnohé moje věci, kterým se lidé naší divili, pouhé překlady z jiných jazyků. U nás mohu je snadno za originál vydávati; neb co není v Praze a v Králové Hradci tištěno, o tom se u nás neví. Jsem-li ale právě v dobrém rozmaru, udávám cizí pramen, portugalský, švédský nebo arabský – ačkoli to sám jenom z německých překladů předělávám. To jsou však vtipy, kterých náš lid nepostihne a

neprohlídne; k tobě o nich sub rosa mluvím, protože stojíš pod mým protektorátem a že jich také použití můžeš.

Nyní ještě poslyš, jak to navlékám, že dílka moje, buďsi romány, buďsi básně, tvářnost tak náramné hlubokosti a spolu i nesmírné vysosti mívají. Hlavní ctnost každého díla básnického – to si pamatuj – je nesrozumitelnost, a básně moje zasluhují z této strany eminencí! – Ptáš se, jak bys toho i ty dosáhl? Udělej si slovníček (dá ti arci trochu práce) ze všech neobyčejných, zastaralých nebo nově tvořených slov a jazykových forem – nejsnadněji to dovedeš, an si rejstříky z některých teprva před několika lety vydaných kněh, z Královodvorského rukopisu, ze Starobylých skládání, ze Slovesnosti nebo Vznešenosti přírody vypíšeš; – sbírku takovouto zhotov, a potom s pánembohem básni. Jsa u konce, prohlídni ještě jednou verše a slovníček. Najdeš-li ve verších slova, kterých ti slovník ve starší způsobě poskytuje – honem nové, srozumitelné vyhoď a starými nepochopitelnými je nahraď. Až několik set veršů upleteš, obsoleta samy sebou v paměti tvé uvážnou, a hned při básnění jako voda do péra ti potekou. Moje nejkrásnější – t. j. nejtemnější básně povstaly tímto způsobem.

Co se týče metriky a rýmu – na to obojí ani nemysli. Což je metrika? Pouhá forma. A při díle uměleckém není forma ničím. Venuše Medicejská byla by Venuší, kdyby i křivé nohy měla. Verš beze vší míry je znamení geniálnosti, a člověčenstvo nehřešilo hruběji, jako když podobné výlevy nadšených duchů Knittel-veršemi nazvalo. Věk náš poznává tento poklesek, a já pozoruji s velikou lítostí, že se již i mnozí básníkové naší této formy čili vlastně geniální neformy chápají. Mně posléz nezbude nic jiného, nežli robiti zase verše přísně vyměřené – jen abych měl něco zvláštního.

Rým ti velkých prací nedá. Jazyk český má tolik osti, úti, ého, áni, že bys na dvě Iliady vystačil, a jestliže někdy přece uvízneš – je tu Puchmajerův Rýmovník. Ten hezky vedle sebe na stůl, oči pilně do rukou – a půjde to jako na másle. Byl to nejšťastnější nápad nebožtíka Jaroslava, když začal pířka a stebílka na toto hnízdo slávy své snášeti, a divím se, že mu básníci naši již dávno monument nepostavili – neboť, což by byli bez Rýmovníku?

Co do myšlének v básních tvých – per deos immortales! – to budiž poslední tvá starost. Nejlépe bude, když do nich pražádné nevložíš – to dá čtenářům nejvíce hlavy lámání. Zvol si jisté obrazy a floskule, jako vánky a červánky, bouř a kouř, stýskej nad ztraceným blahem, hoň se za

JOSEF KAJETÁN TYL

uprchlou vidinou – my, inter nos, víme, že jsou to pouhé bubliny z mydlin
... mundus autem vult decipi, ergo: šidme kde můžeme. Bez koketování
žádná poesie! – To si pamatuj!
Tvůj etc.

Paní Hátá Vyběráčková, direktorka v Ý-ích – pensionistce Hladomřilové
Milá paní sestro!

Tuto Jim odesílám mého Poldíčka a dva krocany. Prosím Je, daj mi na něj hezky pozor jako na vlastní dítě; já je oba sama nasadila a vykrmila. Oni si nemůžou ani pomyslit, jakou radost mi ten hoch dělá! – a já ho mám tak ráda – viděj, že bych se kvůli němu třeba ještě jednou vdala, kdyby mi Pánbůh mého starého vzal. Ať chodí jen pilně do školy – a dobře, že jsem si vzpomněla: prosím Je, začpak je teď v Praze telecí maso, ráda bych ho tam něco poslala – a abych nezapomněla: chodit do školy musí, rozuměj? – ale mučit se tam tuze nemusí. K čemu to? On je trochu slaboučký na prsou, a až jednou tatík oči zavře, bude beztoho hotovým pánem – a to vědí, s penězi přichází tak dobře rozum jako s ouřadem. Nejlépe by snad bylo, kdyby se naučil tancovat, trochu francouzsky a několik kousků na fortepiano – to mu dá jakýsi nóbl ónségn.

Především Je ale, drahá paní sestro, žádám a prosím, aby ho tou češtinou nemořili. Nevím sice, jestli se ten mor už také v Praze ukazuje, ale u nás Jim to jde truc cholery. Já si nemůžu ani pomyslit, co si to ti lidé najednou začínaj. To jsme Jim sem dostali učitele, pouhého holobrádka – já myslila, že bude po mně, když u nás první svou visitu skládal. Jen si povázej – řekne on mi: Račte mě, jemnostpaní, ve své milosti zachovati. – Račte! Vy – mně! a jemnostpaní bez direktorky! Počkej, já ti dám milosti, ale nebudou to jistě boží milosti. A ten člověk pokazil mého starého do gruntu. – Jindy aby dal krejcar za knihu, a k tomu za českou? I to, to! – Nynčko? Vyhazuje peníze jako zmámený. Ta čeština ho zbláznila. A co mě už nejvíce dopaluje – že mě chce podvádět, mne! Nejsem tak hloupá, jak vypadám. Tu mi onehdy začne kdesi cosi: „To je pro matici.“ Ale já mu dala maticku! Jako bych nevěděla, že je matka jeho už dávno nebožkou. Nato dělal, jako by mě chtěl udobřit. Slíbil mi, že pošle do Prahy pro nějaké květiny či květy – a že mě přesvědčí – a Pánbůh milý sám ví, co. Já mám květiny ráda, i těšila jsem se; ale pomoz Bože, tu mi přinesl posel trochu potíštěného papíru s malým věnečkem – a to měly bejt ty květiny. Já Jim

povídám, k vydržení to není s tím člověkem; ta čeština ho celého zkazila. A já bych nic neříkala, kdyby to byla věc, která by něco vynášela; ale tak! Proboha Je prosím – no, vždyť vědí samy – my jsme také Češky, a co z toho máme? Že jsme musely hezky doma sedávat; do společnosti jsme nesměly, aby se nám nevysmáli, že neumíme německy.

A proto Je, paní sestro, ještě jednou prosím, jen mi Poldíčka češtinou netrápěj. Jiné nace prej se vychloubají – říká teď můj starý, a to mu napískal nový učitel! – že jsou Němci, Francouzi nebo Angličané; my prej bychme to měli také tak dělat, a chlubit se, že jsme Čechové; bez jazyka svého prej žádný lid se nezmůže, k ničemu to nepřivede, každý prej v chudobě zůstane – ale já nejsem tak hloupá, abych takovým hloupostem věřila. Prosím Je, měly by husu radší, kdyby kvákala, nebo kachnu, kdyby kokrhala? Kdo nám za to co dá, že česky mluvíme – kdo? Tak se tady ptávám několika hodných paniček, ježto se také omámit daly, a nyní se nafukují, jako by bůhvíco byly a uměly, když řeknou: My jsme Češky! Spánembohem! Já jim to nezávidím.

Maj se zatím dobře – a prosím, nezapomenou na tu teletinu; ona mi leží hrozně na srdci.

Z pozůstalosti p.Mluvítka,
bývalého redaktora časopisu Všechno,
listů zábavných
pro všech 100 milionů Slovanů

Bůh vám děj deset tisíc – odbíratelů! ... Umím-li pak přáti – co? Čtenářů ovšem tolik máte; ale to nejsou vaše medunosné včely – to jsou pouhé vosy a brumbáli. Časopis váš je však hoden všelike podpory již proto, že ho tisknete latinkou – tou roztomilou, spanilou latinkou. Jeť to krásný kompliment pro celý národ, na nějžto důvěru skládáte, že to již tak daleko přivedl – že umí latinské litery číst. Věru, to mu dělá velikou čest před světem.

Jenom jedno bych si ještě přál – abyste totiž opravu našeho pravopisu ve svém žurnále zavedl. Jak ho posud máme, je plný velikých, oči urážejících vad, a po dnešní chvíli čekáme ještě na bystré oči, na hluboký rozum a odhodlané ruce. Jak náramný, daleko široko sahavý užitek vyplyne na př. z toho, až jednou místo w štíhlerostlé v psáti budeme! Kdykoli pak o ty dvě čárky míň udělám, pomyslím si s národní hrdostí: Hle, dostali jsme tě přece, panáčku! – Potom se bude ještě jednou tolik psáti a padesátkrát více kupovati – neboť pomyslete: Horváté, Srbové, Krajinci, Poláci a Rusíni budou se potom o knihy naše trhati, jelikož takovými oprávkami dle slušné vzájemnosti nejméně o deset kroků jim v oustrety vyjdeme, a tu naši milou češtinu jim tak srozumitelnou učiníme, jako by se jí byli od chův učili.

Může být, že vám později sám několik návrhů stran této věci učiním; neboť jsem potřebná k tomu študia již před dvěma lety skončil, a od té chvíle o té věci přemejšlím.

Slamoslav Slintáček,
absolvovaný posluchač čtvrté gramatické střídy.

Tuhle posílám panáčkovi dvacetník; je to na čtvrt leta napřed za to slíbené čtení. Ten první arch se nám všem jak náleží líbí – zvláště ale nasmáli jsme se, až nám slze po tvářích tekly, při té povídačce, jak ten tatík

tu svou dceru na tom zámku zavřel, protože nechtěla ženicha, keréhož on jí vyhledal – a jak dcera potom s okna skočila a hlavu si roztřískala.

Jenom o jedno bychme milého panáčka prosili: aby totiž ty věci netiskl tou učenou literou – to není pranic pro naše oči. My se tomu neučili, a kdybychme teprva teď slabikovat začali, daly by se nám děti do smíchu – a slovem: My nechceme tu učenou literu! My ji nechceme – a to je, tuším, pro pána dost platná i moudrá příčina. Když něco nechci – kdo mě může nutit? Může sice bejt, že je dost jiných blázinků, jenžto by tu novomódní literu v našich knihách rádi viděli – my jsme ale poctiví starověrci, a nechytmem se tak snadno lecjakých novinek. Na všechen způsob učiní panáček nejlépe, když každý arch pro naši obec tou starou obyčejnou literou vytiskne – pro jiné může to tisknouti novou literou.

Potom bych panáčkovi také radil – a já jsem člověk zkušený, to mi může panáček věřit – potom bych mu radil, aby tu věc tak nedražil. Dvacetník za čtvrt leta není žádný pakatel – to jsou čtyry dvacetníky do roka – a za to mám 20 mázů piva.

Dobře si to rozvažte, nebo dost možná, že i jiní moudří lidé takto smejšlejí, a že by tedy snadno panáčkovi odbíratelů odpadlo. Já při něm arci vydržím až do leta, protože ve svém ohlášení, salva venia ve své suplice pro Boha a všechny svaté o laskavou podporu prosil; za leto ale nemohu panáčkovi stát; v letě budu jedenácté složení stavět a tu mi nezbude ani chvílky času ku čtení; abych však peníze nadarmo z okna vyhazoval, to nebude panáček na mně chtít.

Váženého panáčka
upřímný
Matěj Lopatka,
mlynář.

Račte Vašnosti dovoliti, abych Vašnostem na důkaz veliké úcty své toto nejnovější dítko ducha svého podati a na Vašnostino srdce tu poníženou prosbu vznésti směl, aby ho Vašnost ve svém časopise dobrotivě, milostivě, přátelsky a otcovsky ohlásiti a posouditi ráčila.

Vím sice, že mnohý řekne: „Zase básně!“ – ale Vašnost umí rozdílů dělati mezi plevami a perlami – a uvidí, že jsou moje na velinském papíře se zlatou ořízkou tištěny.

Kdyby ale Vašnosti k laskavému referátu času nezbývalo – tedy to učiní pan Cvrček. On mi to ruku dáním přislíbil, když jsme ondyno spolu na víně byli, a aby na to nezapomněl, strčil jsem mu ještě láhev žernoseckého do kapsy.

Vašnosti poníženě pokořený
Mastimil Cinkálek,
národní básník.

Servo! Jak se vede? – Co dělají rukopisy? Nic – je-li pravda? O, já znám tu naši mizeru; ale člověk o tom nesmí mluvit.

Tuhle máš něco kritického. Víím, že se ti toho nedostává – nebo kritika a my? Poledne a půlnoc. Na mou duši, kdybych já nepsal – co by tu bylo? – a jaké by to bylo?

Nevím sice, jak s Ticháčkem vycházíš; on mi ale nedá pokoje – pořád do mne mluví, a mimoto mi půjčil pět zlatých. Jeť sice – inter nos – geniální oslíček, ale člověk musí jednou z milosrdenství oko zamhouřit – a mimoto je dobrá duše; o košili by se s člověkem rozdělil. – Nebude-li ti závěrek mého referátu po vůli a chuti, můžeš ho takto změnit:

„Vůbec vysvítá z novel p. Ticháckových, že ohledem na magnetické pojmání a elektrické proniknutí oboru zevnitřního, jakož i jeho skladnosti a rozervanosti, potom transcendentálního vstřípení v srdce básníkovy, jakož i subjektivního dojmu povstalých vidin a těmi nověrozených pocitů nadsmyslného světa: brzo jako nevidaná kometa mezi hvězdami prvních novelistů našeho věku skvíti se bude. Sloh jeho je hučení veselého potůčku, řvání hromu, brekot beránek – a povážíme-li rozmanitost lidských vášní, jakož pořád se obnovující pramen jazyka, musíme se podiviti, jak potahmo na jednotlivce u rozsáhlém člověčenstvu a neskonalé říši přírody p. Ticháček mistrným krokem brzo jako tanečník jemně se otáčí, brzo hrdinsky si vyšlapuje a vždy – abychme řekli – na place stojí.“ –

Tímto, doufám, žádnému neublížíme – a to je u nás věc nejhlavnější. Jenom žádného nešťouchněm – to jest: žádného, kdo nám něco dáti může. To je nejmoudřejší zásada na cestě českého kritika. Vale et fave!

Tvůj Ostříž.

Chcete-li, pane, příspěvků do svého časopisu – umějte si lépe vážit spisovatelů a nenakládaje jich pracemi tak barbarsky jako v posledním archu mou hádankou. Víte-li pak, co to je hádanka? Víte, jakého potu a lámání hlavy stojí? – Vy ledabylo vezmete své redaktorské péro, přetrhnete v cizích pracích, mně nic tobě nic, jak vám co napadne, a naškrábnete na místě toho, co se vám zalíbí! Abyste ale věděl – ode mne nedostanete již ani řádečku. Já víím, co jsem i co umím, a nedám se od každého bičovat.

Kornoutek,
kupecký mládenec.

Velevážený pane vlastenče a velectěný podporovateli mladých talentů!

Nepovědoma bude Vám sice ruka moje – a nebylo by divu! Osud, ten ukrutník, mě zaklel, že musím sklenice oplachovat, punčochy plést a brambory loupat; ale já cítím v sobě síly k něčemu lepšímu – k něčemu velikému: k českému spisovatelství! I nemohla jsem to již vydržet – nedalo mi to pokoje – a tuhle to máte! Čtěte, ale pomyslete, že to psala outlá, slabá fialinka nebo sedmikráska – žádný habr nebo dub, a podle toho to také posuďte.

V tichoučné noci, když okolo mne všecko líbezně chrupalo a jen kohout kokrhal a psíkové hafali, seděla jsem u kahánku a psala tyto povídačky. Vím sice, že v tom budou ještě nějaké chybičky; ale já také nechci bobkový věnec; já budu spokojena, když dostanu těch několik zlatých, které jste spisovatelům přislíbil – neboť, abych Vám upřímně vyznala, potřebuju nové šaty. Co jsem odešla ze služby, nemohla jsem si ničeho pořídit.

Ostatně račte opravit, co se Vám líbí – třeba ani slovíčka z práce mé nezůstalo, jen když pod tím moje jméno bude. Na tom záleží; neboť dokud jsem byla ve službě, slíbila jsem p. Pekelnému, že budu vlastenkou, a ráda bych slovo držela.

Znáte pana Pekelného? O, to je horlivý vlastenec! Dokud jsem mívala ty pivné žbánky pod svým dohledem, domlouval mi každý den, a sice přede všemi hostmi (až se mu hloupí lidé smávali), abych česky mluvila, nosil mi české čtení, pobízel mě, lákal a přemlouval mě, až jsem poslechla – ze služby odešla a spisovat si umínila.

Račte se mě již tedy, velevážený pane vlastenče, ujmouti. Ját vím beztoho a doslýchám, že se všickni páni vlastenci mezi sebou až hrůza milujete, laskavě snášíte, ochotně podporujete, že jste živi jako bratří a oudové jedné rodiny; račte mě tedy mezi sebe jako sestru přijmouti, a já se přičiním, abych se vlastenecké lásky vaší hodnou učinila.

Lásky? – Ach, hle, jak mi slza do očí vstupuje! Víte-li pak, že je láska z rejstříku života mého vymazána? Ano – celá pryč! Protož také ve svých povídkách proti ní bojuju, a kdybych se našich neromantických ouřadů nebála, chodila bych jako paní Dudevantka nebo český Jiří Písek v kalhotách. Zatím jsem ale veleváženého pana vlastence

ochotná

Amálie Jaroslava Nožičková,
bývalá sklepnice, nyní švadlena.

Pane – to bych si vyprosil! Chcete-li o našem divadle referáty psávat – nu ... tedy je psávejte. To si ale vyžádám, abyste o mně pražádné zmínky nečinil, alespoň ne takovým způsobem, jako jste v posledním čísle si dovolil. – „Nápověda, vulgo suflér, držel se toho dne zas jako neohrožený hrdina. Byli bychme ale radši, kdyby po druhé prsou svých trochu šetřil, aby k žádnému ourazu nepřišel; neboť kam by se podělo divadlo naše bez něho?“

Nic! nebudu se šetřiti – já znám své povinnosti, a myslíte-li, pane, že nápověda žádného svědomí nemá, tedy bych Vám radil, abyste si za to, co za redakci berete, v apatyce koupil, čeho vám nebe nedalo. A vždyť sám připouštíte – „kam by se naše divadlo podělo“ – nač mi tedy mou hrdinnost vyčítáte!? – Mohu-liž já za to, že naši herci tak slabou paměť mají? Jako slepi v hustém lese brkali by a trkli se každé okamžení, kdyby jim hlas můj za jisté vodítko nesloužil.

Vám je dole hej, a snadno se dívat na komedii; vám to neuškodí, podřekne-li se hrdina nebo uvázne-li milovník – vy se dáte do smíchu. Víte-li ale, co mne potkává, nedovedu-li pánům vždy a všude pomoci? Tu vám začne krupobití přezdívek a hrozí mi hlavu roztrástit; tu se vám vyhrne celé stádo dlouhouchých a dvourohých hovádek, a všechny mají se jakož bratří ke mně hlásiti! A zasluhuji to? já? – na němžto vlastně celé divadlo spočívá?

Nechte si, pane, svého vtipkování; a nemůžete-li je na uzdě udržeti, obraťte je na člověka, jenž toho zasluhuje, ale ne na mne, rozumíte? – já nejsem jenom nápověda, já jsem také vlastenec! Ano, jen koukejte! Také já připravuji dílo k tisku, i nebude to nejhorší, ježto kdy z našich tiskáren vyšlo.

S neunavenou pilností a ohromnou těžkostí sbírám totiž od několika let všechny poklesky proti českému jazyku, ježto se v našich komediích jen hemží – a z té sbírky bude první díl kritického slovníka; v ostatních dílech budou se nacházeti chyby našich herců proti jazyku; a těch bude tolik, že se počet dílů ani určitě nedá, jelikož pořád hojných materiálů přibývá. Myslím a vím zajisté, že práce moje našemu obecnstvu velmi dobře za neklamné vodítko poslouží, aby přec vědělo, jak se nad stavem divadla svého radovati, kdy tleskati, a kdy a koho vyvolati má. Chtělť jsem vám na okázku asi dvacet archů do časopisu vašeho podati – ale tak vtipnému pánu není potřebí cizí pomoci. Páni redaktoři sami všechno vědí, sami všechno umějí. –

Šeptálek,

nápopěda národního divadla.

No? – copak to znamená? Pročpak až dosavad ze všech prací, které jsem vám poslal, žádnou v časopise vašem nenacházím? Byl byste vskutku tak zaslepený, abyste nenahlížel, že moje důkladné popsání zbořeně panské stodoly, zchváceného honícího psa a rezivě kudly bez želízka pro zpytatele českých starožitností ukrutný interes míti bude? A což ono kritické pojednání: Důkaz, že nebyl Žižka slepý – myslíte, že by mezi našimi historiky žádnou sensaci neudělalo? A moje básně Zlámaný planžet, Žabka na chodníčku nebo Rozmačkaný chroust – myslíte, že naše outlocitné dívky nad nimi sladkobolestné slze neprolejou? Slovem: nemohu nijak pochopiti, proč moje práce posavad pod zámekem držíte a svůj časopis jimi neozdobujete? Píšete ovšem k některým článkům: „Pro množství příspěvků opozděno“ – jinde zas: „Nahrnulo se nám tolik příspěvků, že pány spisovatele o laskavé shovení žádáme“ – to je všecko dobře; ale mezi příspěvky a příspěvky měl byste dělati rozdíl. Přiznejte se: je každý spolupracovník váš také vašim abonentem? Vidíte A já jsem již před půl druhým měsícem předplatil! Dosti hodná, tuším, to pohnutka, abyste práce moje před mnohými jinými přijímal.

Prosím vás tedy – slyšíte? já prosím!! – prosím vás tedy, mějte rozum, a nebuďte sám sobě na zkázu. Vytiskněte práce moje třeba na zvláštní přílohu, máte-li tuze mnoho příspěvků do řádného archu – vytiskněte je! – nebo ztratíte jednoho předplatitele. Rozumíte mi? ...

Přítom posílám ještě hluboké bádání o trpaslících – je zvláště pro časopis psáno, a proto jen 25 archů. Jsem žádostiv, jak dlouho je v temnostech mučiti budete. Pamatujte jen, že jsem váš abonent, že ním ale věčně býti nemusím. Nejsmeť již takoví blázni, abychme z vlastenectví časopis kupovali; teď máme jiných příčin a důvodů.

Smolarinský, herec,
umění svého první milovník,
takto ale intrikán u národního divadla v Neznámovicích,
příteli svému u baletu ...ském

Jak se máš, rachoto? – Gut? tres bien? – Bene, optime! Mně se vede jako pánu bez panství. Dnes máme pátého, já nemám již ani vindry – a patnáctého je tuším teprva za deset dní. Patnáctého! Ach, jazyk všech národů nemá tak líbezného a spolu přece i rázného – tak mysticky alegorického slova, jako je to čtyřslabičné: Patnáctého! – A kdybych měl přece některému přednost dáti, bylo by to jen trojslabičné: Prvního! Kdyby bylo po celý měsíc každý den patnáctého a prvního – bei den Gebeiden meines Rollers! – byla by to radost, býti sto let u divadla. Pak by snad nemusel člověk pořád na gáži čekat!

Dobře, že jsem začal o divadle – byl bych skoro zapomněl. A kdož může také všechno v hlavě nosit! –

Jakživ bych byl neřekl, že může míti takový trulant, alias pan Kačer, přítomného času náš vysoce vážený pan principál, takovou kapitální myšlenku, jako ta byla: založiti české divadlo. Chlap ti sedí teď v rákosí až nad hlavu, a místo píšťalek řeže píšťaly jako fagoty. Avšak arcí – toho se mohl on i my, tulipánové, nadíti! Našinci chňapají po všem, co jen trochu vlastenectvím zapáchá, jako ryba po kebuli. Vyskytni se, s čím chceš – mohou-li přitom lidé jen drobátko ukázati, že jsou Čechové, tu je máš, tu jsou při ruce; slov jako vody, chuti plná míra, peněz jako želez! –

Nemysli, že jsem se přepsal – nikoli! Auf Ehre! praví Nestroy, a já jsem rád, že jsem to vloni ze své vídeňské cesty profitoval – auf Ehre! Já se nepřepsal – ich kenne meine Pappenheimer – auf Ehre! A proto se zlobím, že jsme my dva na tu myšlenku nepřišli. Teď jsme mohli my sedět u kasy – ty vybírat, já vydávat.

Ostatně jsem spokojen; publikum dělá, jako by bylo spokojeno, a věřitelové musejí býti spokojeni. Ti milí věřitelové! Šťastný člověče při své sprostotě, kterýžto nevíš, co je to za národ! Tak pozorný, tak ostražitý,

tak delikátní – ještě více nežli publikum. S tímto se také raději potkávám. Před publikum vstoupí člověk, třeba nic v mozku neměl; před věřitele jde nerád, když nic v kapse nemá. Publikum – a zvláště to naše publikum, je pravá ovce; člověk, jako já, může s ním dělat, co mu napadne. Mluv, jak jsi bez gramatiky, bez kněh, bez učení mluvit se naučil – ono bude rádo, jen když tě uslyší; sypej chyby z rukávu, ono bude nábožně poslouchati; mluv nesmysl, ono řekne, že je to vysoká čeština. Toho bych utopil, udávil, uškrtil, komu by napadlo, čistotu, přísně gramatickou mluvu na naše prkna uvádět – aneb kdo by našim posluchačům uši tak otevřít chtěl, aby všechen neřád v přednášení našem viděli!

Jsou zde arci flouskové – škrabáci, kteří nás bůhví z jakého záští v žurnálech tepají; na štěstí to ale nikdo nečítá – a vezmu-li já někdy v kafírně list do ruky, kde si někdo na mne vyjíždí, začnu si jen z obou stran fousy natírat, ušklebím se, zachechtám se a řeknu hodně nahlas: „Kterej vosel to zasejc psal?“ – Nota bene! Referent sedí u druhého stolu a pije vodu s cukrem – ale já mu ji osladím! Já! Rozumíš? Ich kann auch witzig sein, aber mein Witz ist Skorpionstich! – Co je těm lidem do toho, jak hrajeme a jak mluvíme? Oni přitom čerta ztratí, a ... pak, co potřebuje o mně cizí psát? Já si to dám napsati známému anebo si napíšu sám něco o sobě. Redaktor si oblízne prsty, když mu pikantní článek zašleme – třebas byl polovypsáný a z estetik celého světa stlučený. Což je mu do toho? Jen když se publikum hádá: Kdo to psal? – Vive la speculation!